

Anabáze s objednávkou léčiv z DTP distribučního kanálu

(příběh z praxe lékárnice veřejné lékárny, stalo se v 08/2024)

K 1. lednu 2024 nabyla účinnosti novela zákona o léčivech, která přináší držitelům rozhodnutí o registraci, distributorům i lékárnám celou řadu nových povinností a rozšiřuje stávající pravomoci správních orgánů. Změny mají především za cíl zajištění dostupnosti léčivých přípravků pro potřeby pacientů v ČR a zvýšení odolnosti trhu proti výpadkům dodávek léčivých přípravků. Zákon je však soustavně porušován.

Realita z lékárny:

V srpnu jsem v malé veřejné lékárně v městečku do 3 tisíc obyvatel ve Středočeském kraji, přijmula od invalidní pacientky na vozíku běžný elektronický recept na lék ze skupiny imunoglobulinů, který si dle jejích slov „běžně vyzvedává v IKEM“. Pacientka ale v danou dobu neměla zajištěný odvoz do IKEM a proto si chtěla eRecept a léčivo vyzvednout v naší veřejné lékárně, kam pravidelně chodí a je jí nejbližší.

Vzhledem k tomu, že je tento lék běžně hrazen ze zdravotního pojištění, nečekala jsem, že bude problém s objednávkou.

Náš hlavní distributor Pharmos však lék neměl v objednávkovém systému ani zalistován a tak jsem zavolala operátorku a ta mě sdělila, že jim vůbec nechodí, že to bude pravděpodobně lék v režimu DTP, který dodává výhradně distributor Phoenix. Lék jsem ale v běžném internetovém objednávání dodavatele Phoenix neviděla - a to ani na stavu Oks, prostě tam nebyl – stejně jako u Pharmosu prostě tvářilo se mi to jako, že dané léčivo nebylo ani na distribuci zalistováno! Zavolala jsem tedy přímo distributorovi Phoenix na telefonické objednávky přes operátora a chtěla lék objednat telefonicky. Bylo mi sděleno, že naše lékárna není na seznamu povolených lékáren k výdeji takového léku. Po otázce, co mám tedy dělat, abych se na seznam povolených lékáren dostala, mi bylo sděleno, že se jedná o vyhrazené DTP a že si mám vše s farmaceutickou firmou vyřídit sama. Celkem neochotně mi operátorka sdělila název firmy a telefon. Bohužel to byl kontakt pouze na recepci firmy výrobce, takže trvalo další den, než jsem se „protelefonovala“ až k zodpovědné osobě, která měla požadovaný lék na starosti. Pověřená osoba z firmy se divila, proč tento lék chci, když jsem jen „obyčejná venkovská lékárna“ (nikoliv nemocniční). Trvala jsem na svém právu, že potřebuji léky pro svého pacienta, navíc jde o zákonnou povinnost dodat lék hrazený z veřejného zdravotního pojištění. Toto rázné uplatnění mého práva spolu s hrozbou stížnosti na SUKL zabralo. Jako identifikace naší lékárny pak stačilo nadiktovat jen naše zákaznické číslo u firmy Phoenix, s tím, že nás nejprve musí zařadit jako povoleného odběratele, pak musím přijmout Velkoobchodní podmínky a následně si teprve budu moci lék objednat pro svého pacienta. Zároveň jsem však byla upozorněna, že mi nikdy nic nevezmou zpět a to ani pokud by pacient např. zemřel, nebo dostal jinou léčbu – prostě mi to zůstane skladem a pochybuji, že si to někdo jiný bude u mě chtít vyzvednout. I přes tato upozornění, která jsou v přímém v rozporu se zákonem, jsem na dodávce léčiva trvala. Trvalo ještě další 3 dny, než proběhlo uvedené schvalování a mohla jsem si lék objednat. Lék na přivezla firma Phoenix svým běžným způsobem, jako ostatní námi objednané léky, pouze ve zvláštní bedně a s dodacím listem a fakturou jiné firmy. Příjem bedny jsme potvrzovali do běžných dokladů s hlavičkou označených logem a firmou Phoenix, přičemž faktickým dodavatelem byla výrobní firma s jiným IČ než Phoenix LV.

Další překvapení bylo při výdeji, kdy se pacientka začala velice divit, že je na jednu krabičku léku doplatek cca 170 Kč, že běžně v lékárně IKEM nedoplácí. Abych pacientku „netrestala“ za to, že jsme jen běžná malá venkovská lékárna, dala jsem jí slevu v celkové výši 21% z našeho zisku, aby u nás také nedoplácela. Ekonomický bilance pro naši lékárnu však byla drtivá = za tuto celou „týdenní anabázi“ jsem jako lékárník vysokoškolák s doktorátem vydělala cca zhruba 300,- Kč bez DPH hrubého zisku pro naši lékárnu. Když to přepočítám na čas strávený s získáním léku, pak se hodinově nedostanu ani na 50,- Kč/hodinu hrubého a to tam ještě není odvod za sociální a zdravotní pojištění.

Klíčovou otázkou pro mne je tedy: Je toto opravdu státem garantovaná, rovná dostupnost regulovaných hrazených léčiv pro nemocné pacienty? Jak je možné, že dotovaný IKEM, snižuje doplatky na léčiva? – ušlý zisk, které IKEM mohla generovat lékárna, pak platíme z daní, které slouží pro dotace neprofitujících zdravotnických zařízení. IKEM je příjemce dotací ze státního rozpočtu!

Dalšími otázkami tedy pro mne zůstává, pokud má Česká republika šetřit, musí pojišťovny samy důsledně uplatňovat množstevní slevy hrazených léků na předpis. Systém musí být dobře kontrolovaný, včetně dodávek léků podle stávajícího zákona a předložené novely. Potenciální množstevní slevy, které jsou zpětně generované na léčiva a zdravotnické prostředky jsou podle kvalifikovaných odhadů v řádu až 15 miliard korun, které mohou pomoci podfinancovanému zdravotnictví, kde je potřeba. Zároveň by se narovnal konkurenční prostředí lékáren.

Dalším faktem je, že provozovatel lékárny/lékáren, pak bez ostychu staví svůj business na reklamě výdeje léků, že je vše zadarmo (či bez doplatku), způsobuje se tím další obrovské ztráty pro systém zdravotního pojištění, kdy pacienti mají doma často nakumulované velké množství léků na předpis, které nespotřebují a ve finále jim proexpirují. Každý rok se vrací do lékáren prošlé léky za několik miliard, které končí ve spalovnách. Jde o další segment, kde lze ušetřit desítky miliard ročně a pomoci tak napjatému rozpočtu, a to nejen u zdravotních pojišťoven. Správa veřejných financí musí důsledně zamezit šedé ekonomice ve společnosti, tzn. že vyvádění veřejných prostředků je potřeba důsledně řešit. To ostatně mají ve svých programech pravicové i levicové strany.

kontakt pro upřesnění nebo dotazu k tomuto příběhu z praxe:

PharmDr. Lucie Nedopilová
Lékárna U bílého lva
Osadní 486, Kamenice, okr. Praha východ
tel. 777 268 323
email: nedopilova@ubileholva.cz